

Ministarstvo informisanja i telekomunikacija

Nemanjina 22-26
11000 Beograd

U Beogradu, 18. jun 2024. godine

Predmet: Komentari A1 Srbija na Predlog strategije razvoja sistema elektronskih komunikacija u Republici Srbiji do 2030. godine

Poštovani,

Ovim putem vam se obraćamo u vezi sa javnom raspravom o Predlogu strategije razvoja sistema elektronskih komunikacija u Republici Srbiji do 2030. godine, objavljenom na sajtu Ministarstva informisanja i telekomunikacija 29. maja 2024. godine (u daljem tekstu: „Predlog strategije“).

Zahvalni smo na dosadašnjoj aktivnoj komunikaciji i transparentnosti Ministarstva informisanja i telekomunikacija u vezi sa sastavljanjem Predloga strategije i usvojenim predlozima od strane operatora, i izražavamo zadovoljstvo što smo uključeni u pisanje dokumenta.

S tim u vezi, u nastavku dostaljamo komentare na objavljeni Predlog strategije, sa namerom da se tekst još dodatno unapredi.

REZIME (strana 7)

Na strani 6 Rezimea Predloga strategije, u delu koji predviđa: „Na osnovu rezultata analize, utvrđeno je da se postojeći sistem elektronskih komunikacija suočava sa značajnim izazovima koji su navedeni u nastavku:“ potrebno je dopuniti sa:

„Donošenje Zakona o širokopojasnoj infrastrukturi Republike Srbije je preduslov za efikasniju izgradnju širokopojasne infrastrukture.“

2.2.1.1. Zakonski akti (strana 25)

Ostajemo pri predlogu da se u zakonski okvir elektronskih komunikacija doda i Zakon o autorskim i srodnim pravima, imajući u vidu visoke naknade koje operatori plaćaju organizacijama za kolektivnu zaštitu autorskih prava prema telekomunikacionoj industriji, te predložimo sledeću dopunu u tom delu:

XII Zakon o autorskom i srodnim pravima („Službeni glasnik RS“, br. 99/11, 119/12, 29/16 – odluka US i 66/19) uređuje prava autora književnih, naučnih, stručnih i umetničkih dela (u daljem tekstu: autorsko pravo), pravo interpretatora, pravo prvog izdavača slobodnog dela, prava proizvođača fonograma, videograma, emisija, baza podataka i pravo izdavača štampanih izdanja kao prava srodna autorskom pravu, način ostvarivanja autorskog i srodnih prava i sudska zaštita tih prava.“ Ovaj Zakon je važan za oblast elektronskih komunikacija jer su na osnovu istog, operatori elektronskih komunikacija, obveznici plaćanja naknada odnosno tarifa na čiju visinu odobrenje daje Zavod za intelektualnu svojinu.

Od posebnog značaja za poslovanje operatora elektronskih komunikacija, koji su ujedno i pružaoci usluga distribucije medijskih sadržaja je i obaveza plaćanja naknada organizacijama za kolektivnu zaštitu autorskog i srodnih prava na ime reemitovanja autorskog i srodnih dela. Ove naknade i metodologija utvrđivanja istih predstavljaju značajan namet za industriju elektronskih komunikacija imajući u vidu kontinuirani rast broja organizacija za kolektivnu

A1 Srbija d.o.o.

Milutina Milankovića 1ž, 11070 Novi Beograd, Srbija

Matični broj 20220023; PIB 104704549

zaštitu autorskih prava, kao i netransparentan način utvrđivanja visina ovih naknada, te je od posebnog značaja za poslovanje operatora elektronskih komunikacija uspostavljanje zaštitnih mehanizama prilikom donošenja tarifa organizacija za kolektivnu zaštitu autorskog i srodnih prava, koji bi obezbedili da se prilikom utvrđivanja visine tarifa, zaštite interesi svih relevantnih učesnika."

Dodatno, s obzirom na značaj Zakona o zaštiti potrošača za oblast elektronskih komunikacija, predlažemo da se i taj zakon uvrsti u Predlog strategije te da glasi:

XIII Zakon o zaštiti potrošača („Službeni glasnik RS”, br. 88/21) uređuje prava i obaveze potrošača, instrumente i načine zaštite prava potrošača, informisanje i unapređenje znanja potrošača o njihovim pravima i načinima zaštite prava, prava i obaveze udruženja i saveza čija je oblast delovanja ostvarivanje ciljeva zaštite potrošača, vansudsko rešavanje potrošačkih sporova, prava i obaveze državnih organa u oblasti zaštite potrošača i druga pitanja od značaja za položaj i zaštitu potrošača." Ovaj Zakon je važan za poslovanje operatora elektronskih komunikacija, s obzirom na to da su ovim zakonom definisane obaveze operatora elektronskih komunikacija kao pružaoca usluga od opšteg ekonomskog interesa, postupak vansudskog rešavanja sporova sa potrošačima sa korisnicima elektronskih komunikacionih usluga, kao i obaveze operatora elektronskih komunikacionih usluga u pogledu „Registra ne zovi”.

2.2.1.4. Ratifikovana međunarodna dokumenta (strana 37)

U paragrafu koji se odnosi na životnu sredinu, navodi se da je formirana radna grupa za izradu Strategije razvoja životne sredine. S obzirom da je ova tema od izuzetnog značaja za operatore i da je jedan od glavnih izazova operatora, zamolili bismo za više informacije u vezi sa radnom grupom i uključivanje operatora u nju.

2.3 Analiza problema i identifikovanje pravaca razvoja (strana 55-56)

Na slici broj 7: Drvo problema (strana 55) koji se odnosi na Oblast elektronskih komunikacija koja je u potpunosti prilagođena rastućim potrebama građana i privrede, predlažemo da se umesto polja „Snižavanje cena usluga roaminga”, navede „Povećan broj bilateralnih sporazuma o snižavanju cena usluga rominga i stimulativne mere za privredne subjekte”.

Dodatno, pozdravljamo prihvaćeni komentar operatora i uključivanje u Predlog strategije deo koji se odnosi na potrebu veće međusektorske saradnje, s tim što ostajemo pri predlogu da se navede u Predlogu strategiju da potreba veće međusektorske saradnje, između ostalog postoji, i da bi se imao celovit uvid u različite naknade koje operatori elektronskih komunikacija plaćaju različitim organizacijama, a koje negativno utiču na ulaganja u industriju.

Stoga predlažemo da se u tom delu na 56. strani preformuliše: „Potrebna je veća međusektorska saradnja kako bi se imao celovit uvid u različite naknade koje operatori elektronskih komunikacija plaćaju različitim organizacijama, a koje negativno utiču na ulaganja u industriju, ali i mapiranje administrativnih barijera, kako bi one bile prevaziđene i time olakšana izgradnja elektronskih komunikacionih mreža”.

5. MERE ZA OSTVARIVANJE CILJEVA I ANALIZA NJIHOVIH EFEKATA (strana 68)

1.3 Konsolidacija razvoja širokopoljasne infrastrukture

Kao što smo i u prethodnom periodu isticali, i ovde posebno ukazujemo da je neophodno uvesti posebnu meru za smanjenje troškova izgradnje mreža, jer je to i prepoznato kao jedan od ključnih izazova operatora.

Takođe, potrebno je regulisati način korišćenja infrastrukture javnih preduzeća na način da je dostupna svim zainteresovanim operaterima, ali i način deljenja infrastrukture, modele

zajedničke izgradnje i sl. Ove mere je takođe potrebno ispratiti kroz akcioni plan u okviru Predloga strategije.

9. AKCIONI PLAN (strana 78)

A1 Srbija posebno pozdravlja detaljno razrađen akcioni plan u okviru Predloga strategije koji se odnosi na obaveze i očekivanja u vezi sa 5G mrežom i koji doprinosi boljoj predvidljivosti za operatore, posebno u smislu neophodnih planova nabavki i sl.

Sa druge strane, kao što smo do sada u više navrata isticali, smatramo da je neophodno da se aukcija za 5G održi ranije nego što je predviđeno akcionim planom, odnosno, predlažemo da se **spvođenje postupka javnog nadmetanja za dobijanje dozvola i dodela dozvola održi i pre Q4 2025** (RB 1.4.3 na strani 89. Predloga pravilnika).

Ovo posebno imajući u vidu zahteve za pokrivenošću tokom 2027. godine od 40% koji se odnose na ukupnu pokrivenost teritorije signalom 5G mreže (strana 78). Naime, upitna je izvodljivost ovakvih zahteva ukoliko bi se aukcija održala tokom Q4 2025, jer bi aktivnosti u pogledu razvoja mreže otpočele tek 2026. godine.

Dodatno, zbog procesa nabavki neophodne opreme koji je često dugotrajan, a kako bismo obezbedili predvidljivost i da bi odabrana oprema bila zadovoljavajućih tehničkih i bezbednosnih karakteristika, poželjno bi bilo da se **Uredba o utvrđivanju instrumenata za smanjenje bezbednosnih rizika povezanih sa uvođenjem mobilnih mreža 5G donese što ranije (RB 1.4.2 na strani 89. Predloga pravilnika)**.

Dalje, Akcioni plan navodi na strani 84. donošenje akata u cilju ublažavanja obaveza radi modernizacije pristupa mrežama (RB 1.1.11) – potrebno je pojasniti koji su to akti i zašto ih odlagati za period Q2 2026 – Q4 2027. Podržavamo u potpunosti ovakvu vrstu akata i smatramo da ih treba doneti što je pre moguće, najkasnije do 2025.

Na strani 88. Akcionog plana, navodi se uspostavljanje JGIS-a. Imajući u vidu značaj teme, naglašavamo da bi uključivanje privrede, odnosno telekomunikacionih operatora u JGIS projekat doprinelo njegovom kvalitetnijem rešenju i obezbedilo lakšu integraciju i kasnije implementaciju.

Konačno, zamolili bismo za pojašnjenje vezano za tačku 2.3.3 na str 98. Akcionog plana - *Uspostavljanje javnog elektronskog registra za praćenje broja prijavljenih prekoračenja graničnih nivoa elektromagnetnog polja nadležnoj inspekciji i praćenje statusa prijave (Q4 2025)* – koji su konkretno planovi. U svetlu stalnog izazova vezano za prevazilaženje izazova u oblasti životne sredine i izgradnju baznih stanica, ovakvo rešenje čini se korakom unazad samim definisanjem na negativan način.

Nadamo se da ćete razmotriti i uvažiti naše komentare, a za sva dodatna pitanja ili pojašnjenja stojimo vam na raspolaganju.

S poštovanjem,

Marko Jović
Direktor regulatornih i veleprodajnih poslova
A1 Srbija